

Ontbinding van een commerciële vereniging of stichting door de Kamer van Koophandel (?)

Het feit dat verenigingen en stichtingen commerciële activiteiten kunnen en mogen ontwikkelen, leidt keer op keer tot complicaties, discussies en soms onduidelijkheid. Complicaties waar het, bijvoorbeeld, betreft de criteria die worden gehanteerd bij de vraag wanneer er sprake is van een commerciële activiteit en of een verklaring van geen bezwaarprocedure wenselijk is, discussies over de vraag of de commerciële vereniging of stichting aan het jaarrekeningenrecht moet worden onderworpen¹, en onduidelijkheid, bijvoorbeeld omtrent de vraag die in deze publicatie centraal staat. Deze punten maken de materie niet alleen glibberig, maar leiden ook regelmatig tot nostalgisch getinte uitspraken, bijvoorbeeld de onlangs zijdens het CDA opgeworpen vraag of het niet raadzaam is de ontwikkeling van deze rechtsvormen om te buigen naar de oorspronkelijke bedding van kunst, cultuur en charitas².

Op 1 september 1994 trad de wet in werking die de Kamer van Koophandel de bevoegdheid geeft bij beschikking een inactieve rechtspersoon te ontbinden³. Hoewel, blijkens de toelichting, deze beschikking iedere inactieve rechtspersoon het hoekje om kan helpen, is de regeling met name gericht op de kapitaalvennoot-

schappen. Dit hangt samen met het primaire doel van de wet, namelijk het bestrijden van misbruik van BV en NV. Door de ontbinding verdwijnt de feitelijk overleden rechtspersoon van het toneel, zodat het gevaar van een geslaagde reanimatie door een potentieel misbruiker, na overdracht van de aandelen, effectief kan worden bestreden.

Vanuit dit oogpunt van misbruikpreventie zijn de andere rechtspersoonsvormen minder interessant. Niet omdat hier geen misbruik gemaakt zou kunnen worden, maar eerder omdat, gezien het eenvoudig schepingsproces, het aantrekkelijker is een nieuwe te scheppen dan een oude tot leven te wekken.

De reden waarom alle rechtspersonen onder deze regeling zijn gebracht, heeft dan ook te maken met een andere doelstelling, namelijk het voorkomen van verzuiling van de openbare registers waarin die rechtspersonen zijn ingeschreven.

Het gaat dus om de mogelijkheid van verwijdering van rechtspersonen, die hun activiteiten hebben gestaakt zonder dat een ontbindingsbesluit is genomen. Hierbij speelt, ten aanzien van NV, BV, coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij, het feit een rol dat, op grond van art. 1 lid 7 van de Handelsregisterwet, de inschrij-

1. Zie Beckman, TVVS 1995, p. 317 e.v. en Schwarz, WPNR 1995, p. 301.
2. Zie het Verslag bij het wetsontwerp 24 255, nr. 5 (Jaarrekeningenrecht voor stichtingen en verenigingen).
3. Wet van 29 juni 1994, Stb. 506.

INHOUD

- 289 Prof. mr C.A. Schwarz: Privaatrecht Aktueel
- 291 Mr drs P.G.J. van den Berg: Fouten tussen afzenders en ontvangers. Of: voor wiens risico komt art. 3:37 BW?
- 294 Mr A.R. Bloembergen: Boekbespreking
- 299 Mw mr J.E. Bosch-Boesjes: Overzicht der Nederlandse Rechtspraak (IV)
- 304 Mr L.C.A. Verstappen: Overneming van rechtsverhoudingen zoals overeenkomsten en het doorgeven van een volmacht aan een opvolgend gevolmachtigde (I)
- 307 Mededelingen
- 310 Literatuur/Ontvangen boeken
- 311 Agenda
- 311 Personalia
- 311 Aanwijzingen voor auteurs
- 311 Vacaturestaat notariaat

ISSN 0165-8476

WP
NR

Weekblad voor privaatrecht, notariaat en registratie

13 april 1996 - jrg. 127 - nr. 6220

WPNR - Uitgave van de Koninklijke Notariële Broederschap, Spui 184 2511 BW 's-Gravenhage Postbus 16020 2500 BA 's-Gravenhage Telefoon 070-3307111 Faxnummer 070-3453226

Ere-redacteur
mr J.M. Polak

Redacteuren
mr J.H. Linders
prof. mr P. van Schilfgaarde
mw mr I.S. Joppe
prof. mr M.J.A. van Mourik
prof. mr A.A. van Velten
prof. mr J.B.M. Vranken
prof. mr A.S. Hartkamp
prof. mr Jac. Hijma
prof. mr P.J. Wattel

Redactie-secretaris
mw mr A.L. Moussault-Jeswiet

Bureau-redacteur
mw A.E.M. van Dijk
Telefoon 070-3307156

Redactie-adres/Notariële personeelsadvertenties
Postbus 16020, 2500 BA 's-Gravenhage
Telefoon 070-3307156
Faxnummer 070-3602861

Advertentie exploitatie
Sales & Services in advertising and publicity
Postbus 2317, 1620 EH Hoorn
Telefoon 0229-211211
Faxnummer 0229-270404

Abonnementen-administratie en exploitatie
Koninklijke Vermande bv
t.a.v. dhr. A.W. van Dalen
Postbus 20, 8200 AA Lelystad
Telefoon 0320-237777, fax 0320-226334

Jaarabonnement f 257,- incl. BTW
Stud. abonnement f 166,- incl. BTW
Abonnementen buitenland f 334,75
Losse nummers f 7,50 incl. BTW
Opzegging van het abonnement kan slechts schriftelijk geschieden voor 1 december van het jaar voorafgaande aan het jaar van de gewenste beëindiging

Lay-out en druk
Joh. Enschedé Amsterdam b.v.
Postbus 8023, 1005 AA Amsterdam
Telefoon 020-6110102

Omslagontwerp:
C. Koevoets, Bloemendaal

ving van de rechtspersoon dient te worden gehandhaafd tot het moment van liquidatie.

De wet richt zich derhalve op de opschoning van het Handelsregister, het Verenigingenregister en het Stichtingenregister, welke laatste twee registers overigens, bij invoering van het wetsvoorstel betreffende de vereenvoudiging van de Handelsregisterwet, in het Handelsregister zullen worden geïntegreerd⁴.

Bij bestudering van de regeling blijkt dat NV, BV, coöperatie en OWM door de Kamer kunnen worden ontbonden wanneer aan twee van de vier voorwaarden die zijn vermeld in lid 1 van art. 2:19a BW is voldaan. Het gaat dan om het niet betalen van de bijdrage aan de Kamer, het ontbreken van bestuurders, het schenden van de publicatieverplichting of het ontbreken van een aangifte voor de vennootschapsbelasting.

Ten aanzien van de mogelijkheid van ontbinding van verenigingen en stichtingen door de Kamer geeft lid 2 van genoemd artikel een regeling. Dit lid ziet op in het Verenigingen of Stichtingenregister ingeschreven rechtspersonen, die niet een onderneming drijven die in het Handelsregister is ingeschreven. Deze verenigingen en stichtingen moeten door de Kamer worden ontbonden wanneer bestuurders ontbreken of wanneer de bijdrage aan de Kamer niet is voldaan.

De derde categorie rechtspersonen, nl. die van de commerciële vereniging en stichting, die zowel in Verenigingen of Stichtingenregister, als in het Handelsregister moet worden ingeschreven, wordt in de regeling niet behandeld.

De parlementaire geschiedenis bestuderend, lijkt het hier te gaan om een onbedoelde uitzondering van de regeling. Weliswaar niet van belang in het kader van het streven naar misbruikpreventie, maar wel degelijk van belang in het kader van het opschonen van de registers. Immers, een feitelijk geëxpireerde nijvere stichting of vereniging bevuilt niet één, maar twee registers.

Het lijkt mij dan ook voor de hand te liggen de tekst van art. 2:19a BW te wijzigen. Daarbij is van belang het wetsvoorstel 24 255, waarin wordt beoogd commerciële verenigingen en stichtingen, die aan bepaalde omvangcriteria voldoen, onder de werking van Titel 9 van Boek 2 te brengen⁵.

Te denken valt, na implementatie van genoemd wetsvoorstel, aan de invoering van een nieuw lid na lid 2 van art. 2:19a BW, dat als volgt zou kunnen luiden:

'3. Een in het verenigingen- of stichtingenregister ingeschreven vereniging of stichting, die een onderneming drijft die ingevolge de Handelsregisterwet in het Handelsregister moet worden ingeschreven, wordt door een beschikking van de Kamer van Koophandel en Fabrieken, binnen welke gebied zij haar woonplaats heeft, ontbonden, indien de Kamer is gebleken dat zich ten minste twee van de in lid 1, sub a tot en met d genoemde omstandigheden voordoen.'

Een separate regeling voor de commerciële vereniging en stichting is noodzakelijk, nu inschrijving van de onderneming van die rechtspersoon in het Handelsregister niet steeds zal plaatsvinden. Dit gegeven maakt

het onaantrekkelijk om deze rechtspersonen op te nemen in lid 1 van art. 2:19a BW.

De vier criteria, genoemd in lid 1, kunnen uitstekend dienst doen. Waar het betreft de commerciële activiteiten is de rechtspersoon immers onderworpen aan heffing van Vennootschapsbelasting, terwijl alsdan, wanneer aan bepaalde omvangcriteria is voldaan, ook een publicatieverplichting geldt.

Indien het niet tot een jaarrekeningplicht voor commerciële vereniging of stichting komt, zou de omstandigheid van art. 2:19a lid 1 sub c BW geen ontbindingsgrond kunnen vormen.

Wanneer het voorstel tot integratie van Verenigingen en Stichtingenregister met het Handelsregister tot wet zou zijn geworden, zou, waar het betreft de commerciële vereniging en stichting, kunnen worden volstaan met het toevoegen aan de rij van rechtspersonen, genoemd in lid 1, van: 'verenigingen en stichtingen die een onderneming drijven in de zin van de Handelsregisterwet'.

*Prof. mr C.A. Schwarz**

⁴ Wetsvoorstel 23 970.

⁵ Op 18 juli 1995 ingediend bij de Tweede Kamer. Zie hierover kritisch Beckman, t.a.p. noot 1.

* Hoogleraar Handels- en ondernemingsrecht Rijksuniversiteit Limburg, Maastricht.